

Monitor exportkredietverzekeringen 2020

Inhoud

Monitor exportkredietverzekeringen 2020	1
1. Inleiding.....	4
Box 1.1 Mandaat en betrokken partijen bij de ekv.....	4
2. Financiële resultaten.....	4
2.1 Obligobenutting	5
Box 2.1 Dekkingstoezeggingen & Dekkingsadviezen	6
2.2 Premies	6
2.3 Schades	7
Box 2.2 Schades	8
Box 2.3 Landenplafonds & Regresnorm	9
2.4 Recuperaties	9
Box 2.4 Club van Parijs.	10
2.5 Vergoeding ADSB	10
2.6 Risicovoorziening	11
3. Samenstelling portefeuille	11
3.1 Landen.....	12
Box 3.1 Liquiditeitsverruimende producten	13
4. Beleidswijzigingen.....	14
Box 4.1 Internationale publieke exportfinanciering tijdens COVID-19.....	14
4.1 Crisismaatregelen om handelsstromen op gang te houden.....	14
4.2 Herverzekering Leverancierskredieten	16
5. Good Governance	17
5.1 Mvo-beleid.....	17
5.2 Anti-omkopingsbeleid.....	17
5.3 De ekv en Country by Country reporting	18
5.4 Sustainable Development Goals	18
6 Vergroening van de ekv	19
6.1 Stakeholdersmanagement Groen.....	19
6.2 Groene steunherstelmaatregelen.....	19
6.3 Groene transacties.....	19
Box 6.1 Het Groene Label	20
6.4 Meetmethodiek fossiel	20
Box 6.2 De Waardeketen	21
6.5 Internationale inzet op klimaat.....	22

7	Internationale ontwikkelingen.....	23
7.1	Benchmark competitiviteit ekv-instrumentarium	23
7.2	Tijdelijk opschorting van de International Working Group on Export Credits (IWG)	23
7.3	OESO: Anti-omkoping/MVO en modernisering van de Arrangement	23
Box 7.1	De Arrangement of OESO Consensus	24
7.4	Raadswerkgroep Exportkrediet	25
8	Begrippenlijst Monitor 2020	26

1. Inleiding

De Nederlandse staat had op 31 december 2020 voor 18,8 miljard euro¹ aan verplichtingen in de boeken staan die samenhangen met exportkredietverzekeringen (ekv). Met de ekv worden betalingsrisico's van exporttransacties en buitenlandse investeringen door Nederlandse bedrijven verzekerd. Het is belangrijk daarbij te benadrukken dat geen sprake is van subsidie of investeringen door de Staat, maar enkel het verzekeren van risico's. Door het verzekeren van deze risico's worden exporttransacties mogelijk gemaakt. De door de ekv verzekerde risico's kunnen door hun aard niet op de private markt verzekerd worden, aangezien het over het algemeen gaat om omvangrijke transacties met een lange looptijd, veelal in landen met een hoog risicoprofiel. Een voorbeeld van een dergelijke transactie is het afdekken van de betalingsrisico's op een private koper uit Nigeria, die met 12 jaars-financiering een schip koopt bij een Nederlandse scheepsbouwer. De ekv vervult dus een complementaire rol aan de markt.

In de jaarlijkse ekv monitor wordt een nadere toelichting gegeven op de financiële en beleidsmatige ontwikkelingen van de ekv. Dit is de derde monitor die met uw Kamer gedeeld wordt en bevat anders dan de vorige versie ook enkele infoboxen die onderliggende principes van en kaders voor de ekv illustreren.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de financiële resultaten. Vervolgens komt in hoofdstuk 3 de samenstelling van de portefeuille aan bod. Hoofdstuk 4 richt zich op een aantal beleidsmatige wijzigingen in het kader van het ondersteunen van het exporterend bedrijfsleven tijdens de COVID-19 crisis. Hoofdstuk 5 gaat in op beleidsevaluaties. In hoofdstuk 6 wordt uitgebreid stil gestaan bij de vergroening van de ekv-portefeuille en de nieuwe meetmethodiek fossiel, die tevens bijgevoegd is als bijlage van deze monitor. Tot slot wordt in hoofdstuk 7 ingegaan op de ontwikkelingen van het internationale speelveld van de exportkredietverzekeringen.

Box 1.1 Mandaat en betrokken partijen bij de ekv

Op basis van de Kaderwet financiële verstrekkingen Financiën (de "Kaderwet") is de minister van Financiën in overeenstemming met de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking bevoegd om instrumenten in te zetten gericht op het wegnemen van financiële risico's die samenhangen met exporttransacties. Deze bevoegdheid is in het Besluit bekendmaking taak Staatssecretaris van Financiën van 4 december 2017 (BJZ 2017-227551) belegd bij de staatssecretaris van Financiën. De budgettaire verantwoording vindt plaats via artikel 5 van de begroting IX van het Ministerie van Financiën.

De Staat is de verzekeraar en Atradius Dutch State Business (ADSB) is het loket waar exporteurs en banken aanvragen voor verzekering indienen. ADSB voert namens de Staat alle relevante verzekeringstechnische aspecten uit: verzekeringsaanvragen behandelen; premie incasseren; schade uitkeren; incasso voeren; verzekeringsadministratie bijhouden en rapporteren aan de ministeries. ADSB kan binnen *de volmacht*, die gebaseerd is op het beleid dat wordt vastgesteld door de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken, zelfstandig reguliere verzekeringsaanvragen met een kleinere omvang behandelen. Alle andere aanvragen worden ter besluit voorgelegd aan de ministeries op basis van een advies van ADSB.

2. Financiële resultaten

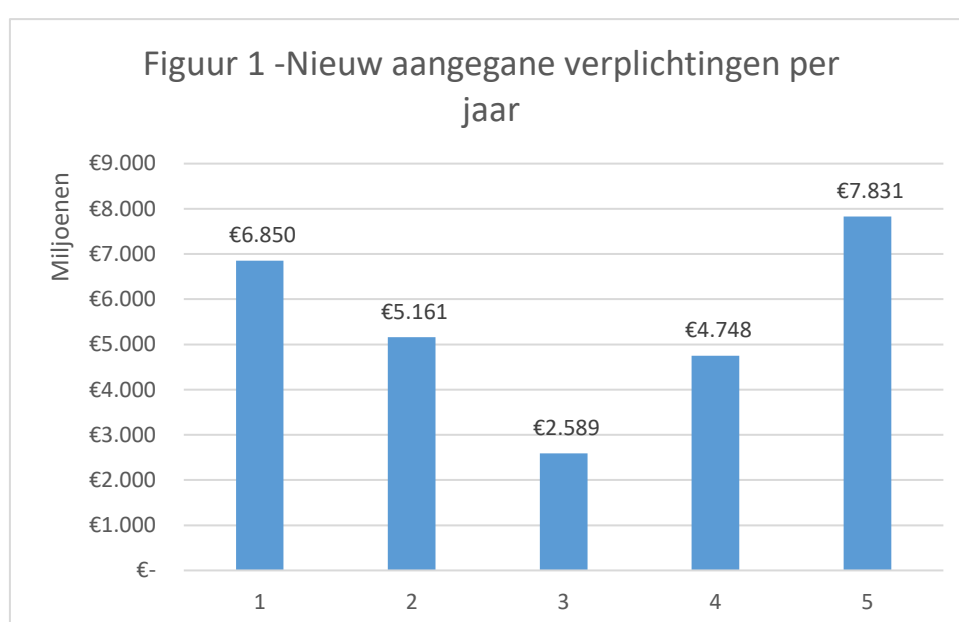
De financiële stromen en verplichtingen van de ekv worden verantwoord in artikel 5 van begroting IX en zijn ook terug te vinden in het 2020 Jaarverslag van het ministerie van Financiën. De ekv genereert inkomsten en uitgaven, die ieder op hun beurt weer in twee soorten opgesplitst worden. De inkomsten bestaan uit premies voor afgegeven verzekeringspolissen en recuperaties van eerder uitgekeerde schade. De uitgaven bestaan uit schade-uitkeringen en de vergoeding aan

¹ Dit betreft de maximale verplichting, zoals opgenomen in het Jaarverslag van begroting IX van het ministerie van Financiën en betreft de Bruto Reële verplichtingen. Bruto Reëel verwijst naar alle uitstaande verzekerde termijnen van polissen/dekkingstoezeggingen zonder correctie voor uitgaande herverzekeringen.

Atradius Dutch State Business (ADSB) voor het uitvoeren van de ekv. Bij de ekv is er geen sprake van subsidie van of investeringen door de Staat aan bedrijven of projecten. De ekv richt zich op het in verzekering nemen van risico's die betrekking hebben op exporttransacties en investeringen. Volgens internationale afspraken dient de ekv op middellange termijn kostendekkend te zijn. In een enkel jaar is een tekort toegestaan, mits de ontvangsten en uitgaven verspreid over enige jaren gelijk aan elkaar zijn of een positief saldo vertonen. Om tussentijdse tekorten op te vangen hanteert de ekv een begrotingsreserve als buffer.

2.1 Obligobenuutting

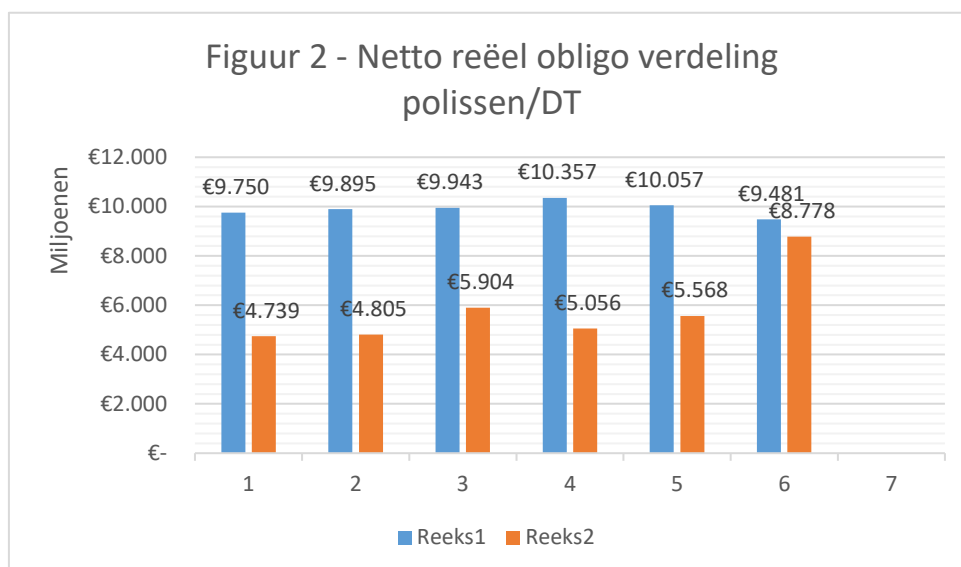
Voor de ekv-faciliteit is in de begroting een plafond van 10 miljard euro aan nieuwe verplichtingen per jaar vastgesteld. In 2020 is de Staat uit hoofde van de ekv 7,83 miljard euro aan nieuwe verplichtingen aangegaan. Dit is een verhoging ten opzichte van de voorgaande jaren (zie figuur 1). Over de afgelopen vijf jaar is de Staat gemiddeld 5,44 miljard euro per jaar aan nieuwe verplichtingen aangegaan.

Gezien het vraaggestuurde karakter van de ekv is het normaal dat er schommelingen zijn in de nieuwe verplichtingen. Schommelingen zijn vooral het gevolg van het wel/niet afgeven van omvangrijke polissen en dekkingstoezeggingen (zie box 2.1). Nieuwe verplichtingen betreffen vaak dekkingstoezeggingen, die maanden of zelfs jaren kunnen doorlopen voordat ze omgezet worden in een polis (of komen te vervallen, bijvoorbeeld indien een exporteur de opdracht toch niet gegund krijgt).

Ondanks de mogelijke schommelingen in jaarlijkse nieuwe verplichtingen, laat figuur 2 een vrij constant verloop zien van de totale verplichtingen van de ekv-portefeuille sinds 2015, met een groei in 2020. Deze groei is met name het gevolg van een aantal zeer grote dekkingstoezeggingen. Van de 18,8 miljard euro aan verplichtingen van de ekv-portefeuille eind 2020 was 9,5 miljard euro aan uitstaande polissen en 8,8 miljard euro aan uitgegeven dekkingstoezeggingen. Een deel hiervan (500 miljoen euro) is door middel van een herverzekering ondergebracht bij externe partijen.

Daarnaast is er in 2020 voor 12 miljard euro een garantie gegeven die bestemd is voor de COVID-19 crisismaatregel Herverzekering Leverancierskredieten. Dit betreft een eenmalig garantiebedrag dat niet gerelateerd is aan de traditionele verplichtingen van de ekv. In hoofdstuk 4.5 wordt hier uitgebreider op ingegaan.

Box 2.1 Dekkingstoezeggingen & Dekkingsadviezen

De garantieverplichtingen van artikel 5 bestaan uit afgegeven dekkingstoezeggingen of -adviezen en direct uitgereikte polissen.

Dekkingstoezegging

Bij een dekkingstoezegging zegt de Staat toe om een verzekering af te geven op het moment dat er een (export)contract wordt gesloten. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer een Nederlandse exporteur zich inschrijft voor een contract in een aanbestedingsprocedure. In die situatie is het dus nog niet zeker of de Nederlandse partij ook daadwerkelijk de opdracht gegund krijgt. Een exporteur heeft baat bij het gebruik van dekkingstoezeggingen, doordat de toegezegde dekking zekerheid biedt. Daarnaast is er vaak ook een competitief voordeel, namelijk de exporteur maakt financiering van het exportartikel voor de afnemer mogelijk. Een dekkingstoezegging wordt omgezet in een polis zodra het onderliggend te verzekeren contract getekend wordt. Daarbij is de aspirant-verzekerde ook verplicht de polis af te nemen. Zodra het een polis is geworden wordt deze gepubliceerd op de website van ADSB.

Dekkingsadvies

Een dekkingsadvies (DA) is, anders dan een dekkingstoezegging, geen verplichting voor de Staat om verzekering af te geven, maar enkel een verzekeringstechnische beoordeling van een transactie. Met een DA krijgt de exporteur de toezegging dat zijn transactie kan worden verzekerd op verzekeringstechnische gronden zodra er nog ruimte onder het landen- of signaleringsplafond is (Zie box 2.4 Landenplafonds & Regresnorm).

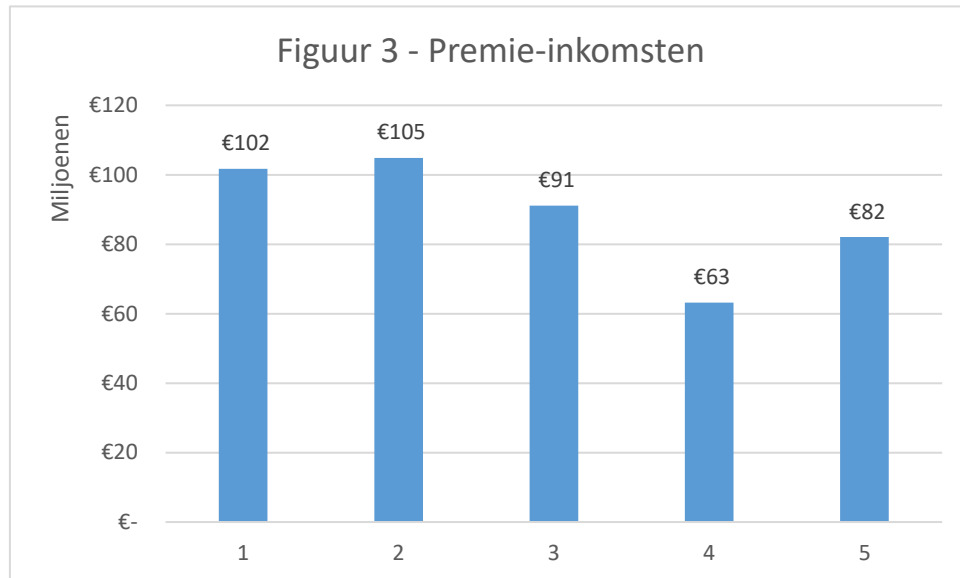
Direct uitgereikte polis

In sommige gevallen is het onderliggende contract al getekend voordat de Staat besluit over te gaan tot het verzekeren van de risico's. In een dergelijk scenario wordt de polis direct uitgereikt. Een voorwaarde voor het laatstgenoemde is dat de aspirant-verzekerde een verzekeringsaanvraag ingediend heeft vóór het afsluiten van het onderliggend contract. Dit stamt vanuit de gedachte dat dekking vanuit de Staat benodigd is om de onderliggende exporttransactie mogelijk te maken én om te voorkomen dat "brandende huizen" verzekerd worden.

2.2 Premies

Over de afgelopen jaren (2016-2020) heeft de Staat vanuit de ekv gemiddeld rond de 90 miljoen euro aan premie-inkomsten per jaar ontvangen (zie figuur 3). In 2020 en 2019 was dit met

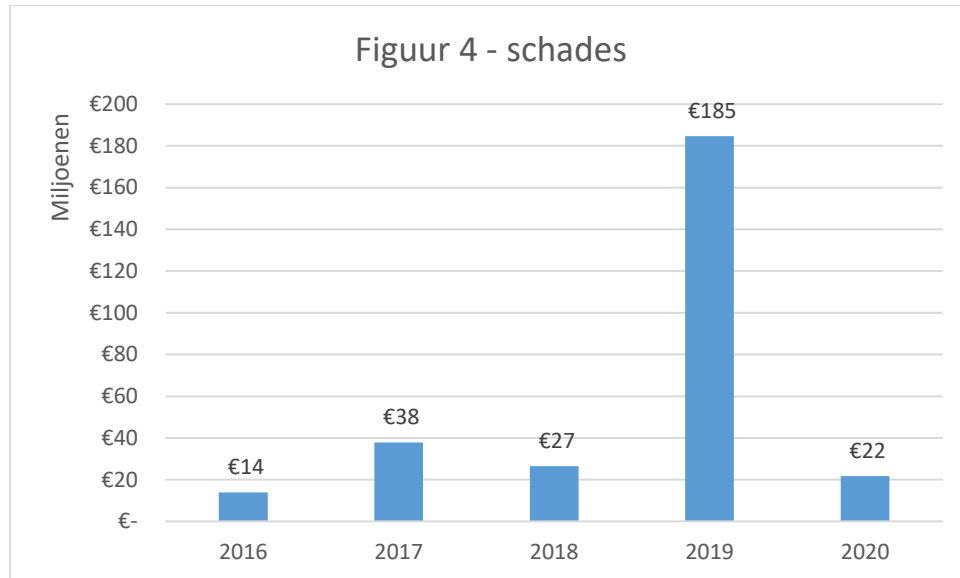
respectievelijk 82 miljoen euro en 63 miljoen euro lager dan gemiddeld. Dit komt door de beperkte hoeveelheid aan omvangrijke transacties in de jaren ervoor, hetgeen inherent is aan een vraaggestuurd instrument. Ook speelt mee dat een groot deel van de nieuw aangegane verplichtingen dekkingstoezeggingen betreffen, die wél als verplichting gekarakteriseerd worden, maar pas bij omzetting tot polis tot premie-inkomsten leiden.

2.3 Schades

Over 2020 is 22 miljoen euro aan schade uitgekeerd. De bedragen in figuur 4 geven de kasstroom van de Staat weer en bestaan dus uit zowel definitieve als niet definitieve schades (zie box 2.2 schades). Het uitkeren van schade is voor een verzekeraar onlosmakelijk verbonden aan het proces van het in verzekering nemen van risico's. Uit de resultaten van de afgelopen jaren kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de Staat een prudent beleid voert in het accepteren van de risico's. De afgelopen jaren is namelijk het uitgekeerde bedrag aan schade beperkt gebleven.

Een uitzondering hierop was 2019, toen is er voor meer dan 150 miljoen euro aan schade uitgekeerd is op een lening voor de levering van schepen aan een private debiteur in Mexico. De schadezaak in Mexico betreft momenteel, gezien de recuperatiemogelijkheden, nog een niet-definitieve schadezaak (zie hoofdstuk 2.4).

Box 2.2 Schades

Sinds 2019 is de budgettaire verwerking van de financiële stromen van artikel 5 (ekv) aangepast. Naar aanleiding van een gewijzigde manier van boeken door het CBS van schades en recuperaties, zijn schades niet EMU-saldorelevant zolang het een openstaand dossier betreft. Pas wanneer een dossier is afgesloten, wordt de netto schade-uitkering relevant voor het EMU-saldo.

Zodra is vastgesteld dat verzekerde recht heeft op schadevergoeding, wordt het schadebedrag (dat is de verzekerde vordering minus het eigen risico van verzekerde) uitgekeerd aan verzekerde. In het geval er *recuperatie* mogelijkheden bestaan noemen we dit een *niet-definitieve schade*.

Als er geen verhaalsmogelijkheden bestaan voor de Staat op de onderliggende schadezaak wordt een *definitieve schade* gerapporteerd. *Definitieve schades* treden op na kwijtschelding van de uitstaande schuld of het afschrijven van de openstaande vordering en zijn EMU-saldorelevant. Enkel de *definitieve schades* worden onttrokken uit de begrotingsreserve. *Niet-definitieve schade* wordt dus enkel onttrokken uit de reserve zodra deze als *definitief* geclassificeerd worden.

Het grillige verloop van de schade-uitkeringen komt door het asymmetrisch karakter van de verzekeringsportefeuille. De portefeuille bestaat uit een klein aantal zeer grote risico's, aangevuld met een groot aantal relatief beperkte risico's. Door deze verdeling kent de verzekeringsportefeuille (vanuit verzekeringsperspectief) geen optimale risicospreiding. Dit laatste is inherent aan het vraaggestuurde karakter van de ekv. De spreiding in de portefeuille is immers afhankelijk van de voorgedragen transacties door banken en exporteurs. Om het concentratierisico van de portefeuille deels te verkleinen bestaan er landenplafonds en regresnormen (zie box 2.3 Landenplafonds & Regresnorm), die het risico wat gelopen wordt op respectievelijk een land en exporteur maximeren.

De impact van de COVID-19 crisis op de ekv-portefeuille is in 2020 beperkt geweest, in die zin dat in 2020 het bedrag aan uitgekeerde schade relatief beperkt is gebleven. Wel zijn er in 2020 relatief veel schadezaken geopend. Voor deze dreigende schades is veelal een oplossing gevonden door het (kortstondig) uitstellen van betalingsverplichtingen van debiteuren. In welke mate schade-uitkeringen toenemen onder de ekv is grotendeels afhankelijk van de impact van de crisis op verschillende landen en sectoren waar obligo momenteel op uitstaat.

Vorig jaar is het ekv-instrumentarium ingezet voor de redding van scheepsbouwer IHC. Dankzij dit ingrijpen is destijds een grote dreigende schade voor de Staat afgewend. Sinds deze redding is de organisatie van IHC ingrijpend veranderd, onder andere door een wisseling van management, een kleiner personeelsbestand en een industrieconsortium wat zich inzet voor de toekomst van het bedrijf. De Staat blijft zich voortdurend inzetten om dreigende schades te minimaliseren. In 2021 heeft de Staat schade uitgekeerd die betrekking heeft op een schip in aanbouw door IHC. Deze uitkering stond eerder gepland voor 2020, maar is verlaat omdat de datum van levering is opgeschoven.

Box 2.3 Landenplafonds & Regresnorm

Landenplafonds

Het instellen van landenplafonds is een mogelijkheid om het toegestane obligo op individuele landen te maximeren. Elk land is ingedeeld in een landenklasse 1-7. De verschillende klassen, geven een indicatie van het onderliggend landenrisico, waarbij 1 een goed risico vormt en 7 een zeer slecht landenrisico.

Voor landen die zijn ingedeeld als Market Benchmark Country (ontwikkelde economieën) of die in landenklasse 1-3 zitten én bij credit rating agencies (S&P, Moody's en Fitch) een investment grade' rating hebben (>BBB-), geldt dat er sprake is van relatief lage risico's. Voor deze landen wordt geen landenplafond vastgesteld. Voor de overige landen worden de landenplafonds worden bepaald aan de hand van de landenklasse (4-7), de externe ratings en omvang van de economie. De omvang van de economie wordt bepaald aan de hand van de export van goederen in USD. Een signaleringsplafond wordt automatisch vastgesteld op 75% van het vastgestelde landenplafond.

Het overschrijden van het landenplafond is niet toegestaan. In uitzonderlijke gevallen kan ADSB de Staat adviseren om een transactie toch te accepteren. Een dergelijke transactie kan enkel na *expliciete* toestemming van de staatssecretaris van Financiën goedgekeurd worden. Voor een transactie die het signaleringsplafond overschrijdt, mag een dekkingstoezegging of polis worden uitgereikt. Vervolgens zal er voor de resterende ruimte onder het landenplafond automatisch een *dekkingsadvies*situatie gelden (zie box 2.2).

Regresnormen

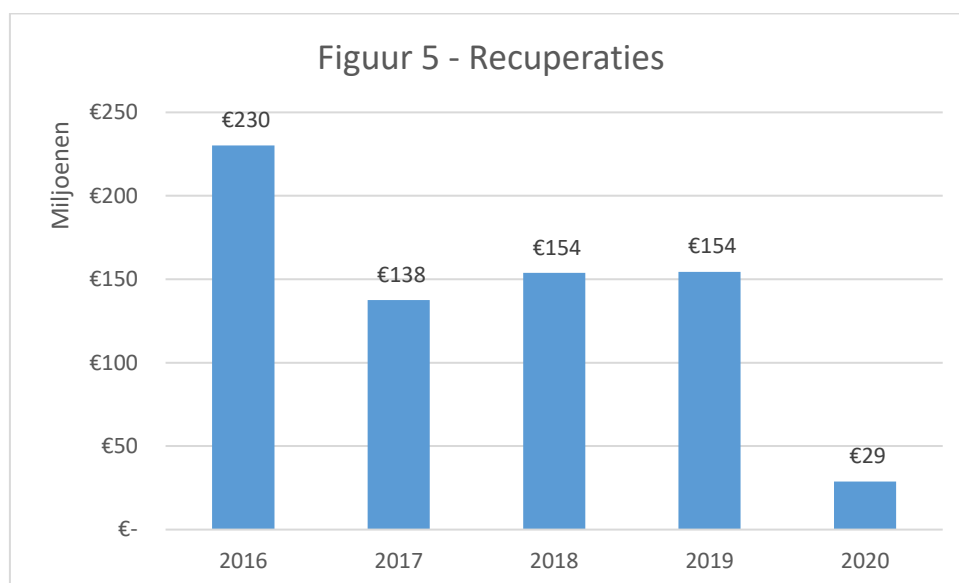
Om het concentratierisico uit hoofde van regresobligo te beperken worden er per exporteur normen gesteld aan de hand van het eigen vermogen van de exporteur. Regres betreft het mogelijk verhalen van schade op de exporteur nadat zijn klant (i) de lening of wissel niet (terug)betaalt of (ii) de garantie opeist. Schade kan optreden door wanprestatie van exporteur of misleiding door onvolledige opgave van feiten en gegevens tijdens de verzekeringsaanvraag.

2.4 Recuperaties

De recuperaties van schades waren in 2020, met 29 miljoen euro, lager dan in voorgaande jaren (zie figuur 5). De voorgaande jaren zijn de recuperaties relatief hoog geweest door terugbetaling van vorderingen op Argentinië. In 2014 is in de Club van Parijs (zie box 2.4) een schuldenakkoord getroffen tussen Argentinië en zijn crediteuren, waarop tot 2019 jaarlijkse betalingen ontvangen zijn. De laatste betaling aan Nederland, die gepland stond voor 2020, is niet ontvangen. Argentinië verkeert in financiële problemen en is in onderhandeling met de Club van Parijs over de uitstaande schuld. Recentelijk heeft de Club van Parijs overeenstemming bereikt met Argentinië over het zo snel mogelijk (en niet later dan eind maart 2022) bereiken van een akkoord met het IMF over een nieuw programma. Nadat akkoord over een nieuw IMF-programma is bereikt, zal de Club van Parijs in gesprek gaan met Argentinië over een nieuw schuldenakkoord, waarin een regeling getroffen zal worden voor de laatste betalingstermijn. Daarnaast is recentelijk ook een akkoord bereikt tussen *Group of Creditors of Cuba*, waaronder Nederland, en de Cubaanse autoriteiten over

uitstel van betaling onder de schuldenregeling uit 2015.² Buiten de reguliere betalingen zijn er momenteel geen verdere omvangrijke terugbetalingen te verwachten uit hoofde van Club van Parijs-akkoorden. Recuperaties buiten de Club van Parijs om zijn de afgelopen jaren ook beperkt geweest. Dit is grotendeels te verklaren doordat er de afgelopen jaar maar in beperkte mate schades zijn uitgekeerd onder de ekv.

Het eerder beschreven uitstaande schadebedrag op Mexico is nog onderhevig aan recuperaties in de toekomst. Het afgelopen jaar is 10 miljoen euro gerecupereerd, als gevolg van de verkoop van enkele van de geleverde schepen, waarop als zekerheid voor betaling een hypotheekrecht was gevestigd. Het is mogelijk dat er de komende jaren nog meer wordt gerecupereerd, waardoor het definitieve schadebedrag uiteindelijk lager dan 150 miljoen euro kan uitvallen.

Box 2.4 Club van Parijs.

De Club van Parijs is een internationaal schuldengremium van overheidscrediteuren waar Nederland lid van is. De 22 leden van de Club van Parijs trekken samen op om te komen tot duurzame oplossingen voor betalingsproblemen van andere landen. De Club van Parijs bemiddelt alleen tussen overheden, en niet tussen private partijen.

De Club van Parijs werkt nauw samen met andere internationale organisaties zoals het IMF, de Wereldbank en de G20. Bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het Debt Service Suspension Initiative (DSSI) en bij schuldenregelingen onder het Heavily Indebted Poor Countries Initiative (HIPC). Het grootste gedeelte van Nederlandse vorderingen die binnen de Club van Parijs worden behandeld, komen voort uit de exportkredietverzekering.

2.5 Vergoeding ADSB

In lijn met de vergoedingsovereenkomst betaalde de Staat ADSB 13,6 miljoen euro voor het uitgevoerde werk van 2020. Deze vergoeding bestaat uit een vaste en een variabele component. De vergoeding voor het variabele gedeelte is voor een gedeelte afhankelijk van de hoeveelheid premieontvangsten, recuperaties op private debiteuren en schade-uitkeringen. Naast de bedrijfsmatige component werd een variabele vergoeding vastgesteld aan de hand van een servicebonus.

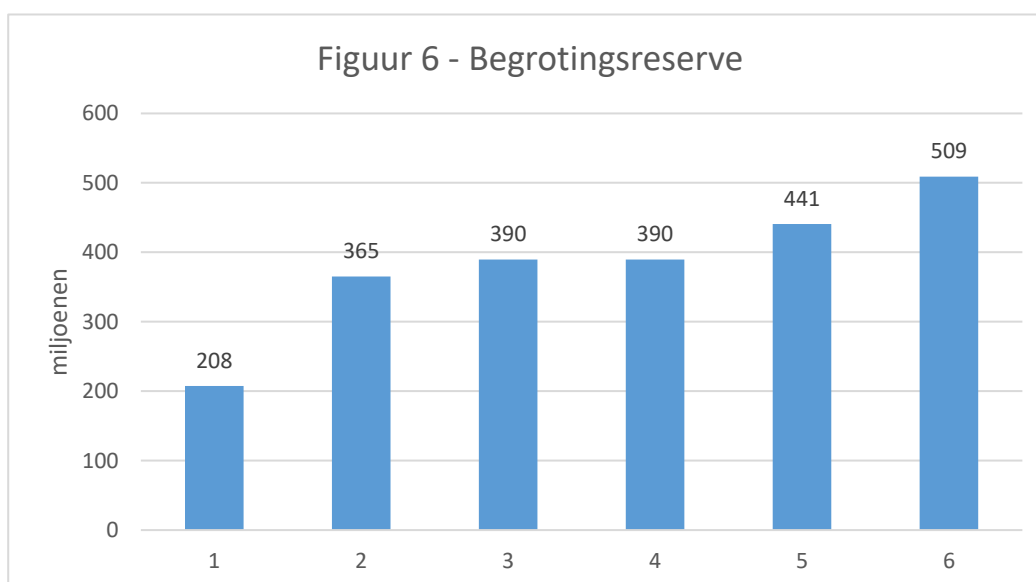
Onder deze servicebonus werden in 2020 in afstemming met ADSB een aantal targets gesteld die behaald dienen te worden voor het verkrijgen van deze bonus. In het kader van vergroening zijn

² <https://clubdeparis.org/en/communications/press-release/agreement-on-the-debt-between-cuba-and-the-group-of-creditors-of-cuba-0>

in de servicebonus van 2020 drie doelen gesteld: (1) het ontwikkelen van een methode voor het kwalificeren van "bruine" transacties (zie hoofdstuk 6.4); (2) inzicht creëren in de ontwikkelingen m.b.t. vergroening/ontbruining van andere exportkredietverzekeraars; (3) minimaal tien groene dekkingstoezeggingen en/of polissen registreren voor nieuwe bedrijven/klanten

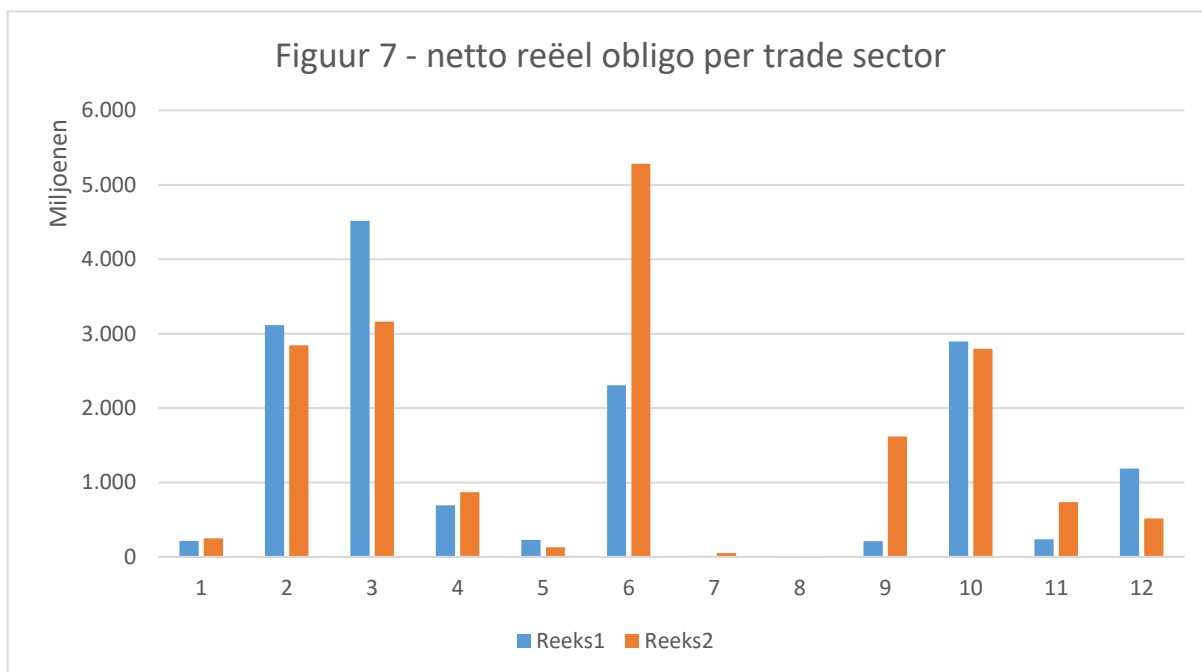
2.6 Risicovoorziening

Naar aanleiding van het nationale garantiekader voor risicoregelingen is een begrotingsreserve voor de ekv opgebouwd. Deze werkt als een buffer om meerjarige grote budgettaire schommelingen in de uitgaven op te kunnen vangen. De ontvangen premies worden gestort in de begrotingsreserve, terwijl uitgaven aan definitieve schades op afgesloten polissen en de uitvoeringskosten van ADSB gedekt worden met een onttrekking uit de begrotingsreserve. In 2020 is 68 miljoen euro aan de begrotingsreserve toegevoegd, waarmee de stand van de reserve per 1 januari 2021 op 509 miljoen euro is komen te staan (zie figuur 6). De toevoeging aan de reserve bestaat uit de toevoeging van 82,1 miljoen aan premie en de onttrekking van respectievelijk 13,6 miljoen euro en 0,7 miljoen euro aan uitvoeringskosten en definitieve schades. Het verschil tussen de eerdergenoemde 22 miljoen euro aan schade en de 0,7 miljoen euro die hier benoemd wordt komt doordat enkel *definitieve schades* relevant zijn voor de ekv-begrotingsreserve.

3. Samenstelling portefeuille

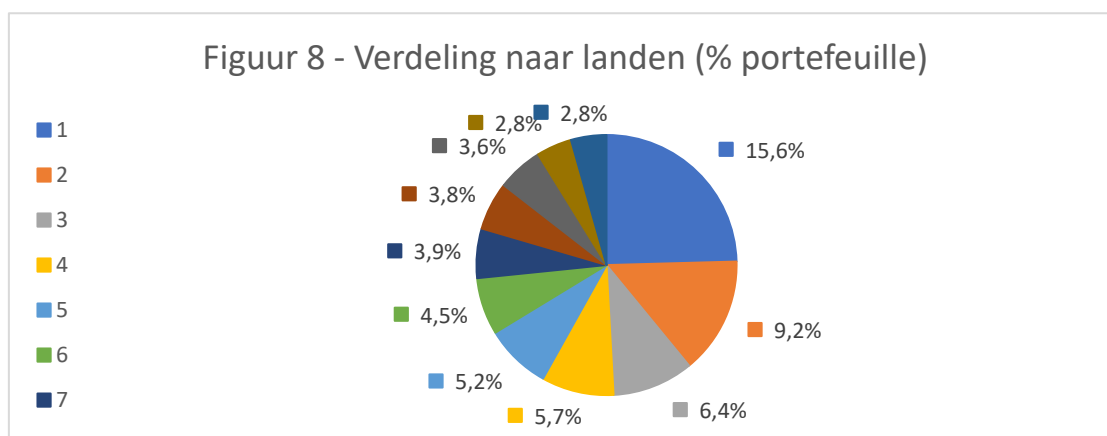
In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de verdeling van de ekv-portefeuille op basis van sector en land. De samenstelling van de ekv-portefeuille wordt grotendeels gedomineerd door de scheepsbouw, olie- en gasinfrastructuur, transportinfrastructuur en defensiemateriaal (zie figuur 7). De grote representatie van deze sectoren is een weerspiegeling van de Nederlandse exportsector in combinatie met het karakter van deze sectoren waarin grote kapitaalgoederen geëxporteerd worden, die in algemene zin moeilijker te verzekeren zijn in de private markt. De classificatie van de onderstaande tabel is tot stand gekomen door transacties in te delen aan de hand van de sector waarin de afnemer opereert. Of een transactie classificeert als *fossiel* wordt bepaald aan de hand van de meetmethodiek fossiel (zie hoofdstuk 6.4).

3.1 Landen

Sinds 2020 zijn de Filippijnen verantwoordelijk voor het grootste aandeel van de verplichtingen (15,6%) zie figuur 8. Dit aandeel bestaat voornamelijk uit een in 2020 uitgereikte zeer grote dekkingstoezegging.

Alhoewel dekking onder de ekv aanvullend aan de markt is, zien we in de verdeling vooral representatie van zowel hoge-inkomenslanden en de UMICS³. De transacties die in dergelijke landen plaatsvinden, zijn doorgaans bovengemiddeld groot waardoor deze moeilijk op de private markt gefinancierd kunnen worden. Dat verklaart de aanwezigheid van enkele relatief welvarende landen in de top tien. De top tien landen zijn in totaal goed voor 60% van de portefeuille. Zoals in box (3.1) is uitgelegd heeft het grote aandeel van Nederland in de portefeuille te maken met liquiditeitsverruimende producten.

³ Zogeheten Upper Middle Income countries

Box 3.1 Liquiditeitsverruimende producten

De traditionele ekv en met name de financieringsverzekering helpt de Nederlandse exporteurs door financiering van de buitenlandse afnemer mogelijk, of goedkoper, te maken. De afnemers van het Nederlandse mkb hebben vaak geen behoefte hieraan, omdat het bij het mkb vaker om kleinere bedragen gaat.

Het mkb heeft, in grotere mate dan het grootbedrijf, behoefte aan ondersteuning bij het verkrijgen/behouden van toegang tot voldoende werkkapitaal. In veel gevallen werkt het zo bij exporttransacties dat voor ontvangen betalingen – zoals een aanbetaling – een garantie moet worden gesteld door de exporteur of diens bank. Met deze garantie behoudt de afnemer in het buitenland de mogelijkheid om bij wanprestatie reeds betaalde bedragen terug te vorderen. Een bank zal normaliter het gestelde garantiebedrag in mindering brengen op de werkkapitaalfaciliteit van de exporteur, om zodoende zeker te stellen dat de uiteindelijke kosten van het invoeren van de garantie bij exporteur, en niet de bank, komen te liggen.

Een exporteur maakt voor het voltooien van een goed of dienst kosten zoals betalingen aan toeleveranciers en werknemers. Het beslag dat onderliggende garanties leggen op het werkkapitaal van exporteurs vormt een belemmering voor de onderneming. Zeker als het een relatief kleine exporteur betreft met een grote order. In zulke situaties kan de Staat ondersteuning bieden door de afgegeven garanties in verzekering te nemen, waardoor het werkkapitaal van exporteur vrijgespeeld wordt. Een exporteur kan garantiedekking aanvragen in combinatie met de reguliere kapitaalgoederen- of aannemerijverzekering, maar kan ook enkel gestelde garanties in verzekering laten nemen.

Naast dekking op garanties biedt de Staat ook rechtstreeks dekking op werkkapitaalfaciliteiten bij banken. Door ekv-dekking op dergelijke faciliteiten wordt werkkapitaal vrijgespeeld waarmee de exporteur exporttransacties kan realiseren.

Omdat het voornaamste risico uit hoofde van de liquiditeitsverruimende producten op exporteurs in Nederland wordt gelopen, worden deze ook als zodanig geboekt. In 2020 betrof het uitstaande risico op Nederland 5,2% van de totale verplichtingen met 930 miljoen euro.

4. Beleidswijzigingen

Het afgelopen jaar stonden de beleidswijzigingen die getroffen zijn binnen de kaders van de ekv voor een belangrijk deel uit maatregelen om door COVID-19 getroffen handelsstromen op gang te houden⁴. Het karakter van de ekv, verzekeringen aanbieden die aanvullend zijn aan de private markt, onderstreept het belang van het instrumentarium ten tijde van financiële onrust in de markt. De bereidheid om risico te nemen (*risk appetite*) van verzekeraars neemt ten tijde van onzekerheid af, waardoor exporteurs in crisistijden in mindere mate dekking vinden in de private markt (zie Box 4.1). De toename in vraag naar ekv is zichtbaar in de stijging van het aantal dekkingsaanvragen.

Box 4.1 Internationale publieke exportfinanciering tijdens COVID-19

Een wereldwijde economische crisis zoals veroorzaakt door COVID-19 is van grote invloed op de wereldeconomie en de handel. De OESO schat de daling van de wereldwijde handel in 2020 op bijna 11%. Kenmerkend voor een dergelijke economische crisis is dat de beschikbaarheid van commerciële handelsfinanciering afneemt waardoor export moeilijker tot stand komt. Publieke exportfinanciering is aanvullend aan de markt en daarmee bij uitstek geschikt om in crisistijden vaker in te springen. In Nederland zijn daarom maatregelen genomen om de export tijdens de crisis te ondersteunen via de ekv (zie hoofdstuk 4.1 t/m 4.5).

De internationale effecten van COVID-19 op de handelsfinanciering en de maatregelen die landen nemen om dit te mitigeren, heeft de OESO in kaart gebracht in de publicatie *Trade Finance in the COVID era: Current and future challenges*.

Uit de OESO studie blijkt dat de *risk appetite* in de markt voor korte termijnfinanciering aanzienlijk is afgenomen. Om liquiditeitsproblemen bij exporteurs op korte termijn te verlichten, heeft twee derde van de Export Credits Agencies maatregelen genomen om werkkapitaal ruimer te ondersteunen. Daarnaast hebben verschillende landen hun korte termijn handelsfinanciering (< 2 jaar) uitgebreid. De Europese Commissie heeft EU lidstaten de mogelijkheid geboden om tijdelijk korte termijn exportkrediet te verlenen aan landen die normaal als 'marktbaar' beschouwd worden. Deze maatregel bleek ook effectief tijdens de crisis van 2009-2011.

De effecten op de middellange termijn handelsfinanciering, traditioneel het terrein van Export Credit Agencies, zoals ADSB, zijn nog niet duidelijk. De eerste cijfers geven aan dat de afname van middellange termijn handelsfinanciering beperkt blijft tot grotere projecten. Het volume is in 2020 met 34% gedaald en het aantal transacties met 15%. Ook het aantal claims lijkt vooralsnog niet toegenomen. Naar mate de pandemie langer duurt, zal dit de kasstromen voor middellange termijnprojecten echter verder kunnen drukken. De OESO concludeert dat meer flexibiliteit voor exportkredietverzekeringen daarom nodig kan zijn.

Bron: [Trade finance in the COVID era: Current and future challenges \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/trade/finance-in-the-covid-era-current-and-future-challenges/)

4.1 Crisismaatregelen om handelsstromen op gang te houden.

Naar aanleiding van COVID-19 zijn maatregelen binnen de ekv getroffen om handelsstromen op gang te houden, mede mogelijk gemaakt door verruiming van het Europese staatsteunkader. Hieronder worden deze maatregelen nader toegelicht. Deze maatregelen waren in eerste instantie tot 31 december 2020 van kracht, maar gelden ondertussen door twee verlengingen tot 31 december 2021. Voor alle maatregelen geldt hierbij dat de bestaande beleidskaders met betrekking tot mvo, anti-omkoping, internationale regelgeving, nationaal bestanddeel en landenbeleid onverminderd van toepassing zijn.

In 2020 zijn er 57 aanvragen gedaan waarbij gebruik wordt gemaakt van de ruimte die de extra maatregelen in de ekv bieden. Hiervan zijn er 41 per eind 2020 toegekend door middel van een dekkingstoezegging, dekkingsadvies of polis. In het geval dat al deze aanvragen uiteindelijk tot

⁴ Kamerbrief over maatregelen op het gebied van ekv om handelsstromen op gang te houden [Kamerstuk](#)

een polis zouden leiden kan er gesteld worden dat de maatregelen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van ca. 850 miljoen euro aan export. Er zijn ook maatregelen genomen om bedrijven groener uit de crisis te laten komen. Deze staan beschreven in hoofdstuk 6.2.

Tabel 1: Overzicht gebruik maatregelen per 31 december 2020.

Maatregelen op gebied van de ekv	1. Het verhogen van het gedekte percentage op contragaranties en werkkapitaaldekkingen	2. Het mogelijk maken van dekking op kortlopende exportkredieten	3. Het in verzekering nemen van transacties die indirect export gerelateerd zijn	4. Het leveren van maatwerk binnen het landenbeleid	Totaal
Aantal aanvragen	41	12	3	1	57
DA/DT/polis	31	9	1	0	41

DA staat voor Dekkingsadvies en DT voor dekkingstoezegging.

Verhoging gedekte percentage liquiditeitsverruimende instrumenten

Deze maatregel houdt in dat de Staat tijdelijk tot 90 procent dekking (in plaats van tot 80 procent) kan bieden op de zogeheten liquiditeitsverruimende instrumenten (zogenaamde contragaranties en werkkapitaaldekkingen, zie Box 3.1). Het bieden van 90 procent dekking wordt toegestaan door de tijdelijke staatssteunkaderregeling in het kader van COVID-19 die de Europese Commissie op 19 maart 2020 heeft aangenomen.

Eind 2020 zijn er 41 aanvragen gedaan door exporteurs. Een voorbeeld van een transactie die mede door middel van deze maatregel van de grond is gekomen is de levering van kassen aan een land in het Midden-Oosten. De kassen dienen om de economie ter plaatste te diversifiëren.

Dekking op kortlopende exportkredieten

Vanwege het stilvallen van de private markt voor exportkredieten met een looptijd van korter dan twee jaar heeft de Staat besloten tijdelijk dekking te bieden op kortlopende exportkredieten. Hiermee is vooral de Nederlandse export op hoge inkomenslanden (EU en OECD geholpen). Normaal gesproken kan de Staat geen kortlopende exportkredieten in verzekering nemen omdat dit in verband met het marktversturende effect hiervan in strijd is met de mededeling van de Europese Commissie ten aanzien van kortlopende exportkredieten.⁵ Dit kan nu wel omdat de Commissie heeft besloten de mededeling tot eind 2021 op te schorten.

Eind 2020 zijn er twaalf aanvragen gedaan door exporteurs die gebruik willen maken van de tijdelijke dekking op kortlopende exportkredieten. Een voorbeeld van een transactie die mede door middel van deze maatregel van de grond is gekomen is de levering van medische apparatuur ter bewaking van vitale functies van coronapatiënten aan ziekenhuizen in een Oost-Europees land.

Indirect export

Met het in verzekering nemen van transacties die indirect export gerelateerd zijn tracht de Staat niet alleen exporteurs zelf (waar de ekv direct voor bedoeld is) maar ook hun toeleveranciers te kunnen beschermen tegen de negatieve gevolgen van COVID-19 op de handel.

Eind 2020 waren er drie aanvragen gedaan door exporteurs die gebruik willen maken van de tijdelijke dekking op indirecte export. Een voorbeeld van een transactie die mede door middel van deze maatregel van de grond is gekomen is de levering van een innovatief en CO2-vriendelijk aangedreven onderzoeksschip aan een Nederlandse koper.

⁵ (mededeling Europese Commissie 2012/C392/01)

Maatwerk binnen het landenbeleid

Door maatwerk aan te bieden binnen het landenbeleid beoogt de Staat exporteurs extra ruimte bieden om export te genereren. Het bieden van maatwerk binnen het landenbeleid kan onder meer inhouden dat de Staat kan besluiten een transactie op de overheid van een land te accepteren terwijl het landenplafond wordt overschreden. Landenplafonds zijn onderdeel van het interne risicokader, ze vloeien niet voort uit internationale regelgeving (zie infobox 2.4). Deze maatregel houdt overigens niet in dat het duurzaam leenbeleid op landen die (ernstige) schuldhoudbaarheidsproblemen hebben of landen waar sancties voor gelden heroverwogen. Deze waarborgen blijven in acht worden genomen.

Een voorbeeld van een transactie die mede door middel van deze maatregel van de grond is gekomen betreft een infrastructureel project in een Afrikaans land dat een positief effect zal hebben op het economisch herstel van dit land.

4.2 Herverzekering Leverancierskredieten

Naast de ekv-gerelateerde crisismaatregelen is er in het voorjaar van 2020 door de Staat de herverzekering leverancierskredieten geïntroduceerd om te voorkomen dat de kortlopende kredietverlening in de private verzekeringssector zou stilvallen⁶. Doel hiervan was de ondersteuning van het onderliggend bedrijfsleven. De herverzekering is met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 in werking getreden. Anders dan de reguliere werkzaamheden onder de noemer van de ekv, richt deze maatregel zich op zowel export als binnenlandse transacties en op transacties met een korte betalingstermijn (<90 dagen).

Met kortlopende leverancierskredieten wordt in Nederland op jaarbasis door commerciële kredietverzekeraars meer dan 200 miljard euro aan handel mogelijk gemaakt. De verzekeraars maken het mogelijk dat bedrijven op afbetaling kunnen leveren aan hun klanten door het verzekeren van de betalingsrisico's. Tijdens de afbetalingstermijn kunnen klanten omzet genereren waardoor ze aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Aan het begin van de COVID-19 crisis kwam deze kredietverlening onder druk te staan door de onzekere economische omstandigheden en toename van betalingsrisico's. Verzekeraars konden door de grote onzekerheid in de markt geen goede inschatting maken welke bedrijven de crisis al dan niet zouden overleven. Om in een dergelijke situatie aan hun verplichtingen te kunnen blijven voldoen, hadden verzekeraars voor gehele sectoren in de economie de kredietlimieten moeten verlagen (*mass actions*). Dat zou een negatieve impact hebben gehad op de handel, omdat leveranciers dan (deels) voor eigen risico op krediet moeten leveren of afnemers direct bij levering moeten laten betalen, terwijl veel bedrijven mede door de crisis niet over die middelen beschikten. Circa een kwart van de omzet van de verzekerde bedrijven dreigde hierdoor weg te vallen. Om die reden heeft de Staat besloten de volledige portefeuilles van de commerciële verzekeraars te herverzekeren met een garantiebedrag van 12 miljard euro.

In de herverzekeringsovereenkomst van 2020 tussen Staat en verzekeraars is afgesproken tegen welke voorwaarden de Staat de portefeuilles in 2020 heeft herverzekerd. Verzekeraars dragen alle premies over de bestaande polissen af aan de Staat. In ruil daarvoor ontvangen zij een vergoeding voor de operationele kosten. Tot een cumulatief schadebedrag van 1 miljard dragen de verzekeraars een eigen risico van 10% (*first shared loss*). Boven dit bedrag vergoedt de Staat 100% van de schade tot een bedrag van maximaal 12 miljard. De regeling is daarmee per definitie verlieslatend voor verzekeraars. Daarnaast is in de overeenkomst afgesproken dat de limieten die op 1 januari 2020 van kracht waren in stand zouden blijven en slechts in zeer specifieke gevallen – zoals bij een faillissement – ingetrokken mochten worden.

De herverzekering heeft het beoogde doel bereikt. De limieten op leverancierskredieten zijn gehandhaafd waarmee de toeleveringsketens zijn gestabiliseerd. De herverzekering heeft daarmee een belangrijke bijdrage geleverd aan rust en stabiliteit voor het bedrijfsleven en de economie tijdens de Covid19-crisis.

---

⁶ Kamerbrief 2019-2020 35420 Nr. 16

Bij de introductie van de herverzekering was de verwachting dat deze tot een fors negatief saldo zou leiden op de rijksbegroting. Vanwege het uitblijven van faillissementen heeft de herverzekering voor de Staat in 2020 echter een positief saldo van 93 miljoen euro opgeleverd. Dit betreft een voorlopig beeld omdat de onderliggende geldstromen nog onderhevig zijn aan een eindcontrole door een externe accountant.

5. Good Governance

Aspecten van *Good Governance* nemen in het maatschappelijke debat een steeds belangrijkere rol in, ook in relatie tot de ekv. Het toegenomen belang van *Good Governance* komt onder meer tot uitdrukking in het mvo-beleid voor de ekv dat ervoor moet zorgen dat de Staat geen transacties verzekert die onaanvaardbare gevolgen hebben voor mens, dier en milieu. Daarnaast behoedt het anti-omkopingsbeleid voor de ekv dat de Staat zich verbindt aan transacties waarbij omkoping een rol heeft gespeeld. Het beleid op dit gebied wordt in grote mate op internationaal niveau ontwikkeld in de Export Credit Group (ECG) bij de OESO (zie 7.3); niettemin behoeft aanvullend nationaal beleid en de uitvoering de nodige aandacht. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op ontwikkelingen op dit vlak. Ook zal in het kader van *Good Governance* aandacht worden besteed aan de motie Van Raan over *country-by-country reporting* als criterium bij de aanvraag voor exportkredietverzekeringen.

5.1 Mvo-beleid

In 2018 is het beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) voor de exportkredietverzekering (ekv) aangescherpt. Dit was onder meer nodig omdat er in de jaren daarvoor diverse wijzigingen op internationaal en nationaal mvo-beleid waren geweest. In de Monitor exportkredietverzekeringen 2018 is gecommuniceerd dat twee jaar na inwerkingtreding dit nieuwe mvo-beleidsdocument zal worden geëvalueerd. Eind 2020 heeft een externe evaluatie van het mvo-beleid plaatsgevonden. Momenteel wordt op grond van de aanbevelingen die uit deze evaluatie zijn voortgekomen bekeken op welke punten het wenselijk is om het mvo-beleid te wijzigen, alsmede welke gevolgen dergelijke aanpassingen met zich meebrengen. Mochten hier significante beleidswijzigingen uitkomen, dan zullen deze worden geconsulteerd met de stakeholders voordat deze geïmplementeerd worden. De evaluatie en beleidsreactie hierop zullen in het najaar van 2021 aan de Kamer worden geboden.

5.2 Anti-omkopingsbeleid

In het licht van de aanbevelingen over anti-omkoping in de herziene OECD *Recommendation of the Council on Bribery and Officially Supported Export Credits* uit 2019 heeft de Staat haar anti-omkopingsbeleid voor de ekv aangescherpt. Zo zijn onder andere een separate anti-omkopingsverklaring en een inzagerecht voor de Staat geïntroduceerd, is het sanctiepakket onder de verzekeringsovereenkomst uitgebreid (inclusief tijdelijke ontzegging van toegang tot de ekv) en is de procedure rondom het uitvoeren van (*enhanced*) *due diligence* op integriteitsrisico's op alle relevante partijen verbonden aan een te verzekeren transactie geformaliseerd. Dit beleid is van toepassing op alle aanvragen, dekkingstoezeggingen en -adviezen, polissen en garanties onder de ekv.

De Staat hecht er belang aan dat het beleid efficiënt, effectief en werkbaar is. Dit betekent dat – onder het principe dat geen ondersteuning wordt verleend aan een exporttransactie die door omkoping tot stand is gekomen – een ekv-aanvraag niet onnodig gecompliceerd en belastend zijn voor een exporteur. Zoals eerder toegezegd zal daarom ook het nieuwe anti-omkopingsbeleid worden geëvalueerd en waar nodig aangepast. Deze zomer zal worden gestart met een externe evaluatie van het anti-omkopingsbeleid, waarin de ervaringen van de stakeholders met het nieuwe beleid meegenomen zullen worden. De resultaten hiervan zullen in 2022 aan de Kamer worden geboden.

5.3 De ekv en Country by Country reporting

Tijdens het voortgezet AO Belastingontwijking op 18 mei 2021 is door middel van de door uw Kamer aangenomen motie van het lid Van Raan verzocht om met exportkredietverzekeraars in gesprek te gaan om afspraken met hen te maken over country-by-country reporting als criterium bij de aanvraag voor exportkredietverzekeringen, en daarover aan uw Kamer terug te rapporteren.⁷

Er geldt op dit moment al een verplichting voor multinationale ondernemingen met een omzet vanaf € 750 miljoen om een CbC rapport op te stellen en met de fiscus te delen, maar nog niet tot openbaarmaking hiervan.⁸ Het kabinet is een voorstander van het publiek maken van CbC rapportages en steunt daarom het EU-richtlijnvoorstel dat daartoe is ingediend. Het EU-richtlijnvoorstel heeft als doel het (gedeeltelijk) publiek maken van CbC rapportages voor alle bedrijven met een wereldwijde omzet vanaf EUR 750 miljoen. Op dit moment vinden onderhandelingen plaats tussen de Commissie, het Europees Parlement, en de lidstaten. Dit is de laatste fase alvorens dit richtlijnvoorstel door de Raad zal worden aangenomen. Er is derhalve uitzicht op een EU-richtlijn over publieke CbC aangenomen zal worden, die een normering zal geven voor wat publiek gemaakt moet worden uit de CbC rapportages. Het kabinet hoopt dat er spoedig een akkoord bereikt wordt en wacht dit akkoord en de werking ervan af. Het ligt niet voor de hand dat Nederland unilateraal eerder publieke CbC reporting in zou voeren en als voorwaarde zou stellen voor de verstrekking van exportkredietverzekeringen.

Voor zover het verzoek tot doel heeft om te bezien of (publieke) CbC rapportage als vereiste gesteld kan worden voor ondernemingen met een omzet lager dan € 750 miljoen, geldt dat dit een zware administratieve last zou zijn. Minder grote bedrijven hebben op dit moment geen verplichting om een CbC rapportage op te stellen. De grens hiervoor is internationaal op € 750 miljoen gelegd. Het zou niet voor de hand liggen om deze verplichting unilateraal, bijvoorbeeld als vereiste voor ekv-verstrekking, op te leggen voor bedrijven met een lagere omzet dan € 750 miljoen en daarnaast als voorwaarde te stellen dat de rapportage publiek wordt gemaakt.

5.4 Sustainable Development Goals

Op verzoek van de motie Van Raan en Diks⁹ is in 2020 onderzocht wat het effect van de verzekerde portefeuille van 2019 is op de SDG's in de ontvangende landen. Methodologisch bleek dit een lastige onderzoeksvraag. Het kwantificeren van het effect van een ekv-polis op de SDG's is namelijk niet mogelijk.

Om op kwalitatieve basis in kaart te brengen welke impact de verzekerde portefeuille heeft op de SDG's heeft onderzoeksbureau *Steward Redqueen* de zogeheten *SDG-mapping* methodiek ontwikkeld. De methodiek kent een aantal belangrijke kanttekeningen. Zo betreffen de resultaten potentiële positieve of negatieve effecten, aangezien ze gebaseerd zijn op basis van literatuuronderzoek naar interacties in vergelijkbare sectoren.

Aan de hand van deze methodiek zijn alle transacties waarvoor er in 2020 een polis uitgereikt is geclassificeerd. De resultaten van deze classificatie wijzen op potentiële positieve bijdragen aan SDG-7 (Betaalbare en duurzame energie) en SDG-9 (Industrie, innovatie en infrastructuur). Verder wijst de classificatie op een potentiële positieve bijdrage aan SDG-13 (Klimaatactie) uit hoofde van duurzame energieoplossingen en klimaatadaptatieprojecten. Potentiële negatieve bijdragen worden gesignaleerd bij SDG-12 (Verantwoorde consumptie en productie), SDG- 14 (Leven in het water) en SDG-15 (Leven op het land). Deze negatieve punten zijn te verklaren door het industriële karakter van de sectoren waar de meeste onderliggende goederen en diensten ingezet worden.

Deze classificatie onderstreept het grote belang van het mvo-beleid dat wordt gehanteerd. Dat is immers bedoeld om milieu- en sociale risico's zo goed mogelijk in te schatten en negatieve effecten op mens, milieu en dier zo veel mogelijk te voorkomen.

⁷ Kamerstukken II 2020-2021 25087, Nr. 274

⁸ Hierop gelden enkele uitzonderingen voor bepaalde sectoren, zoals de mijnbouw- en bankensector.

⁹ Kamerstukken II 2017-2018 26485 Nr. 263

6 Vergroening van de ekv

Ook in 2020 was vergroening van het ekv-instrumentarium een beleidsprioriteit. Er is een start gemaakt een aantal beleidswijzingen die in 2021 uitgewerkt worden. Daarnaast heeft met het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven gezamenlijk overleg plaatsgevonden over de vergroening van de ekv.

6.1 Stakeholdersmanagement Groen

In 2020 heeft de Staat met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en NGO's verschillende gesprekken gevoerd over de vergroening van de ekv en de mogelijke afbouw van ekv-steun voor fossiele transacties. Het doel van deze gesprekken is in eerste instantie om meer gevoel te krijgen bij de obstakels die in de weg van de vergroening van de ekv staan en te brainstormen over mogelijk beleid dat deze obstakels wegneemt. Een voorbeeld hiervan is de groene exportontwikkelingsgarantie, een nieuw instrument waardoor exporteurs makkelijker toegang kunnen krijgen tot financiering voor groene projecten. Uit de gesprekken met exporteurs over vergroening is namelijk gebleken dat gebrek aan financieringsmogelijkheden voor groene projecten een grote barrière voor bedrijven is om sneller te kunnen vergroenen.

Ook onderzoekt de Staat in deze gesprekken of bestaand beleid op gebied van de vergroening van de ekv doelmatig is, en waar nodig aangepast kan worden. Een voorbeeld van een aanpassing van beleid voor groene exporttransacties is het case-by-case kunnen aanbieden van lagere premies voor zover dit past binnen de internationale premieafspraken in de Arrangement. Het bieden van lagere premies zorgt ervoor dat groene exportproducten en diensten aantrekkelijker worden ten opzichte van niet-groene exportproducten en diensten.

6.2 Groene steunherstelmaatregelen

In november 2020 zijn er drie steunherstelmaatregelen aangekondigd waarmee de Staat exporterende bedrijven wil stimuleren om groener uit de COVID-19 crisis te komen.¹⁰ De drie voorgestelde aanvullende steunherstelmaatregelen zijn:

1. Ontwikkeling van een groene exportontwikkelingsgarantie, waarmee de Staat bedrijven helpt financiering aan te trekken voor investeringen in de productie van groene exportgoederen (bijv. een productielijn voor elektrische bussen), onderzoek naar de ontwikkeling van groene exportgoederen (R&D) en daarmee uiteindelijk de productie van groene kapitaalgoederen (bijv. groene schepen).;
2. Uitbreiding dekkingmogelijkheden investeringsverzekering voor groene investeringen in het buitenland;
3. Uitbreiding dekkingmogelijkheden reguliere ekv-instrumenten voor groene transacties, om daarmee groene exportgoederen aantrekkelijker te maken ten opzichte van hun niet-groene alternatief.

De drie aanvullende groene steunherstelmaatregelen zullen worden geïmplementeerd in de vorm van een pilot van twee jaar. De Staat streeft ernaar de drie maatregelen voor september dit jaar te implementeren. De groen steunherstelmaatregelen hebben geen gevolgen voor de budgettaire raming, omdat de instrumenten kostendekkend geprijsd zijn. Projecten komen in aanmerking voor een van de bovenstaande drie maatregelen als deze middels het Groene Label van ADSB als groen gekenmerkt worden (zie box 6.1).

6.3 Groene transacties

In 2019 is ADSB begonnen met het ontwikkelen van een methodiek om groene transacties te identificeren en op basis hiervan te classificeren. Het Groene Label inclusief Groenlijst is op 14 januari 2021 met de Kamer gedeeld.¹¹ Deze meetmethodiek (het Groene Label) maakt het mogelijk om inzicht te verkrijgen in het aandeel groene transacties. Dit inzicht is een belangrijke eerste stap om vergroening te bewerkstelligen.

De toekenning van een groen label (zie box 6.1) is tegenwoordig onderdeel van de behandeling van de aanvraag voor een exportkredietverzekering en advisering aan de Staat. Aan de hand van de Groenlijst wordt door ADSB bepaald of de transactie of het project waarvan de transactie deel uit maakt groen is en als zodanig een groen label draagt.

¹⁰ Kamerstuk II 2020-2021 26485/35420, Nr. 338

¹¹ Kamerstuk 2020-2021 35570IX Nr. 42

Van het totale bedrag dat in verzekering is genomen in 2020 is 49% te classificeren als groen. Ten opzichte van 2019 (19,7%) is dit een forse stijging. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door een aantal zeer grote projecten in termen van verzekerde bedragen. Qua aantallen zijn er in totaal 14 groene transacties (ca. 15,1% van de gehele portefeuille) in verzekering genomen. Van deze transacties kwalificeren 12 transacties als 'donkergroen', 1 als 'middelgroen' en 1 als 'lichtgroen'. In vergelijking met 2019 (ca. 22,2% groene transacties) betekent dit een afname van 3 'donkergroene' transacties en een toename van 1 'lichtgroene' transactie. Het aantal 'middelgroene' transacties is gelijk gebleven. Bovenstaande cijfers zijn niet te vergelijken met eerdere jaren, omdat 2019 het eerste jaar is waarin het Groene Label is gebruikt. Verder heeft ADSB zich ingezet om groene transacties te verzekeren voor nieuwe klanten (vooral mkb). In 2020 waren dit 7 klanten.

Box 6.1 Het Groene Label

ADSB labelt transacties als 'groen' als deze bijdragen aan een van de volgende onderdelen:

- a) Het reduceren van de snelheid van klimaatverandering (klimaatmitigatie). Klimaatmitigatie bestaat uit activiteiten die bijdragen aan het vermijden of beperken van broeikasgasemissies (waaronder koolstofdioxide), of het vergroten van de capaciteit voor de opname van koolstof, bijvoorbeeld door herbebossing.
- b) Het aanpassen aan de effecten van klimaatverandering (klimaatadaptatie). Klimaatadaptatie betreft activiteiten of technologieën die de lokale klimaatkwetsbaarheid aanpakken door de veerkracht van gemeenschappen, goederen of ecosystemen voor klimaatverandering te versterken.
- c) Beperking van de overige voetafdruk. Beperking van overige voetafdruk omvat de activiteiten die niet rechtstreeks gericht zijn op de beperking van of aanpassing aan de klimaatverandering, maar wel een positief effect hebben op het milieu en verder gaan dan de lokale wettelijke vereisten, zoals bijvoorbeeld behoud van de biodiversiteit, afvalbeheer, tegengaan van verontreiniging en het duurzaam gebruik en bescherming van water.

Het groene label wordt verder verfijnd door de categorieën onder te verdelen in tinten groen. De verschillende tinten zijn overigens geen waardeoordeel, maar geven een indicatie waar in het pad naar net zero in 2050 de transactie zich bevindt.

- Donkergroene transacties en projecten dragen bij aan het bestrijden van klimaatverandering en haar impact (2050 proof).
- Bij middelgroene transacties en projecten worden stappen gezet (bridging towards 2050) in het bestrijden van klimaatverandering en haar impact.
- Lichtgroene transacties leiden tot efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen of zijn niet direct klimaat-gerelateerd (beperking van overige voetafdruk).

6.4 Meetmethodiek fossiel

In 2020 is ADSB begonnen met het ontwikkelen van een meetmethodiek voor fossiele transacties. Met deze methodiek is het mogelijk om meer inzicht te krijgen in het fossiele aandeel in de portefeuille, zodat toekomstige maatregelen op het gebied van fossiele transacties gericht genomen kunnen worden. Allereerst is ADSB gestart met een onderzoek naar de ervaringen met dit type classificatie van collega kredietverzekeraars in het buitenland en diverse relevante financiële instellingen. In een tussenrapportage is in 2020 vastgesteld dat er geen passende meetmethodiek beschikbaar is voor het classificeren van fossiele transacties in ekv verband. De ervaring leerde dat ook in Europees verband een dergelijke methodiek nog in de kinderschoenen staat. In oktober 2020 is een onafhankelijke consultant ingehuurd om samen met ADSB een meetmethodiek te ontwikkelen en deze toe te passen op de portefeuille van ADSB. In deze paragraaf worden de resultaten van de methodiek gepresenteerd. In de bijlage vindt u een meer gedetailleerde omschrijving.

De belangrijkste kenmerken van de meetmethode zijn 1) een expliciete indeling van de transacties in brandstoftypen (kolen, olie en gas) en naar hun plaats in de waardeketen (box 6.2), waarmee tevens de relatieve mate van de bijdrage aan broeikasgasemissies inzichtelijk wordt gemaakt; en 2) een helder classificatie- en differentiatieproces van de polissen en dekkingstoezeggingen, die voor zover mogelijk gebruik maakt van de NACE-coderingsystemen¹².

Box 6.2 De Waardeketen

Een waardeketen is een keten van activiteiten. Binnen de fossiele waardeketen kan onderscheid worden gemaakt tussen drie fasen: de winningsfase (upstream), verwerkingsfase (midstream) en de gebruiksfase (downstream).

Upstream omvat activiteiten om ruwe grondstoffen te winnen en aan te leveren aan de verwerkingseenheden. Het gaat om de exploratie en winning van olie, kolen en gas, tot en met het vervoer van deze ruwe producten naar de verwerkingsinstallaties. De midstream productie betreft alle activiteiten voor de verwerking van ruwe grondstoffen tot geraffineerde fossiele brandstoffen, elektriciteit en fossiele feedstocks¹¹, tot en met het vervoer in bulk van deze geraffineerde fossiele producten naar gebruikers of distributeurs. De downstream activiteiten betreffen het eindgebruik, door de brandstoffen ofwel te verbranden dan wel in te zetten als fossiele feedstock.

Resultaten meetmethodiek fossiel

Op basis van de methodiek heeft ADSB inzichtelijk gemaakt welke transacties gerelateerd zijn aan de fossiele waardeketen. Uitgangspunt van de analyse is de totale verzekeringsportefeuille (t/m 31-12-2020) voor de ekv met een omvang van 18,5 miljard euro aan netto reëel obligo. Voor deze analyse zijn in totaal 527 polissen en 120 dekkingstoezeggingen geïdentificeerd. De portefeuilleanalyse is gebaseerd op afgegeven polissen en dekkingstoezeggingen. Zowel de data op basis van volume als het aantal transacties zijn naast elkaar gezet. Onderstaande resultaten zijn niet te vergelijken met eerdere jaren, omdat deze analyse voor het eerst is uitgevoerd.

Figuur 1 laat zien dat 26% van het *volume* (percentage van het totaal in verzekering genomen bedrag) fossiel gerelateerd is en dat 17% van het *aantal* afgegeven polissen en dekkingstoezeggingen fossiel-gerelateerd zijn. Het verschil tussen beide is te verklaren doordat het gaat om een relatief klein aantal transacties die een groot gedeelte van het obligo beslaan.

Differentiatie in brandstoffen

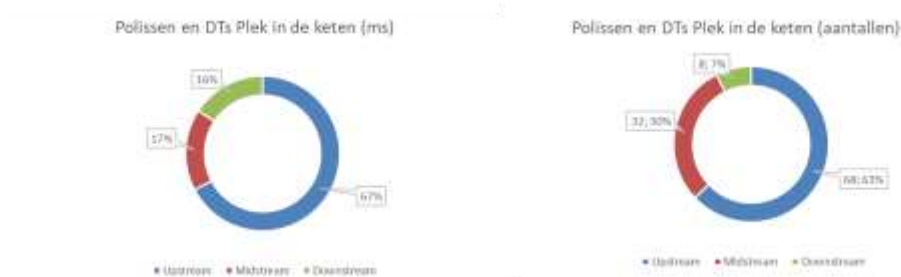
Figuur 2 laat zien dat iets meer dan de helft van het verzekerde volume (51%) van de fossiel-gerelateerde transacties aan gas is te koppelen en 47% aan olie. Van 2% van het verzekerde volume fossiel-gerelateerde transacties is niet vast te stellen of deze bijdraagt aan gas of olie, of wellicht aan beide. Dit betreft dan bijvoorbeeld schepen die ingezet worden door een afnemer in de "olie- en gasindustrie".

¹² NACE is een veelgebruikt statistisch classificatiesysteem van economische activiteiten binnen de Europese Gemeenschap.

¹¹ Fossiele feedstocks worden niet verbrand in het productieproces. Voorbeelden van fossiele feedstocks zijn cokes (uit kolen) in de metaalsector nafta (uit olie) en polymeren in de petrochemische sector.

Figuur 3 laat zien waar in de keten de fossiel-gerelateerde transacties zich bevinden. Het zwaartepunt van het verzekerde en toegezegde volume (67%) ligt binnen het upstream gedeelte van de keten. In het upstream gedeelte zit een aantal grote projectfinancieringstransacties en een aantal omvangrijke scheepstransacties.

Hierbij dient vermeld te worden dat een fossiel gerelateerde transactie tevens als licht groen¹³ kan worden geclassificeerd. Een voorbeeld hiervan is het leveren van een installatie aan een olieraffinaderij waarbij het vrijkomende gas dat eerst werd afgefakkeld nu wordt omgezet in bruikbare energie.

6.5 Internationale inzet op klimaat

Nederland zet zich in om vergroening van de ekv hoger op de internationale agenda te krijgen. In 2020 is hiervoor de samenwerking gezocht met gelijkgezinde landen zoals Frankrijk, Zweden en Denemarken. Het streven is om internationaal tot afspraken te komen voor zowel verdere vergroening als voor het afbouwen van fossiele transacties. Beleidskeuzes ten aanzien van afbouw ekv-steun fossiel en verdere vergroening worden aan een nieuw kabinet gelaten. Ook pleit Nederland voor meer transparantie. Nederland heeft daarom actief de nieuwe meetmethode Groen gedeeld met andere landen en is voornemens hetzelfde met de meetmethode Fossiel te doen. In 2020 zijn verder in Europees verband de onderhandelingen gestart voor de herziening van twee sector understandings (zie hieronder). De EU zal deze voorstellen in 2021 inbrengen bij de Participanten van de Arrangement bij de OESO (zie voor Arrangement Box 7.1).

CFSU

De sector understanding voor Coal-Fired Power Plants (CFSU) bestaat sinds 2016 en beperkt de mogelijkheden van publieke exportfinanciering voor minder efficiënte kolencentrales. Nederland wil internationaal tot afspraken komen om de publieke exportfinanciering voor alle kolencentrales, -delving en aan kolengerelateerde projecten te beëindigen. Dit is ook de inzet voor het EU-voorstel dat in 2021 naar de OESO zal gaan.

Uitbreiding CCSU

De sector understanding voor Renewable Energy, Climate Change and Water (CCSU) biedt gunstigere voorwaarden zoals langere afbetalingstermijnen voor bepaalde projecten. Nederland is van mening dat de huidige reikwijdte van de CCSU te beperkt is. De nadruk ligt op een beperkt aantal sectoren en de eisen voor adaptatie zijn te stringent, terwijl het juist noodzakelijk is de financiering voor duurzame projecten te versterken. De inzet is om de reikwijdte van de CCSU uit

¹³ Dit betreft een *lichtgroene* transactie volgens de *meetmethodiek groen* wegens het beperken van overige voetafdruk.

te breiden naar andere duurzame economische activiteiten, zoals bijvoorbeeld benoemd in de binnenkort vast te stellen groene Europese taxonomie¹⁴.

7 Internationale ontwikkelingen

7.1 Benchmark competitiviteit ekv-instrumentarium

In 2020 heeft het ministerie van Financiën een vergelijkend onderzoek laten doen naar de competitiviteit van het Nederlandse ekv-instrumentarium dat door de ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken bij ADSB belegd is. Uit dit vergelijkende onderzoek is naar voren gekomen dat ondanks dat het Nederlandse ekv-instrumentarium competitief is, het Nederlandse instrumentarium in vergelijking met de competitiviteit van de ekv-instrumentaria die het Verenigd Koninkrijk, België en Japan aanbieden nog verbeterpunten kent.

De belangrijkste aanbevelingen die in de ECA-benchmark worden gedaan om de competitiviteit van het Nederlandse ekv-instrumentarium te verbeteren zijn:

- Benoem de rol van het Nederlandse ekv-instrumentarium en uitvoerder ADSB duidelijker in de Nederlandse handels- en klimaat agenda's om consistentie van beleid te waarborgen;
- Zorg ervoor dat zodra Invest International is opgericht ADSB en Invest International als één loket functioneren zodat het voor exporteurs makkelijker wordt om gebruik te maken van de instrumenten die bij deze uitvoeringsorganisaties belegd zijn; en
- Ontwikkel een betere outreach strategie die specifiek gericht is op mkb-bedrijven, een groep exporteurs die vanwege gebrek aan capaciteit vaak niet op de hoogte is van alle relevante regelingen die de Staat aanbiedt om export te bevorderen.

De ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken overwegen hoe de aanbevelingen uit de ECA-benchmark het best geïmplementeerd kunnen worden.

7.2 Tijdelijk opschorting van de International Working Group on Export Credits (IWG)

In de IWG wordt sinds 2012 onderhandeld over een nieuwe internationale regels voor publieke exportfinanciering. De landen die momenteel al deelnemen aan de Arrangement voor publieke exportfinanciering (de "Participanten") bij de OESO en niet-OESO landen zoals Brazilië, India, China, Rusland en Zuid-Afrika nemen deel aan de IWG. Nederland is een pleitbezorger van een sterk multilateraal kader voor publieke exportfinanciering en heeft zich actief ingezet in de onderhandelingen. De technische onderhandelingen hebben tot dusverre echter tot weinig resultaat geleid. Op 19 november 2020 besloot een groep landen, waaronder de EU (met steun van Nederland), om de technische besprekingen tijdelijk stil te leggen.¹⁵ De reden hiervoor was het gebrek aan overeenstemming op een aantal kernprincipes voor nieuwe internationale regels. Zo bestond met name met China een verschil van inzicht over het bieden van transparantie over de exportfinancieringsvoorwaarden van transacties. Eind 2021 zal worden bekeken of er nieuw commitment is dat het zinvol maakt de gesprekken te hervatten.

7.3 OESO: Anti-omkoping/MVO en modernisering van de Arrangement

In de Export Credit Group (ECG) bij de OESO worden afspraken gemaakt over *good governance* bij het verlenen van exportkrediet in 2020 is onder meer gesproken over de vervolgstappen voor een goede implementatie van de OESO anti-omkopingsrichtlijn.¹⁶ Bijvoorbeeld in de vorm van internationale workshops waarin *best practices* gedeeld worden en het opstellen van een *guidance note* voor de implementatie door exportkredietverzekeraars. Nederland levert hieraan een actieve bijdrage. Het secretariaat van de OESO werkt ook aan een paper voor een mogelijke herziening van de Common Approaches. De Common Approaches hebben betrekking op de milieu- en sociale beoordeling van ekv-transacties.

¹⁴ De EU taxonomie is een classificatiesysteem met een lijst van duurzame economische activiteiten

¹⁵ Zie voor het statement: [Joint statement on the temporary suspension of the technical negotiations in the International Working Group on Export Credits \(europa.eu\)](#)

¹⁶ De Recommendation of the Council on Bribery and Officially Supported Export Credits (OECD/LEGAL/0447)

Naast de Export Credit Group, waaraan Nederland direct deelneemt, neemt Nederland via de EU deel aan de Participantenvergadering over de Arrangement. De inzet was hierbij vooral gericht op de noodzakelijke modernisering van de Arrangement. De afspraken zijn aan herziening toe om publieke exportfinanciering beter aan te laten sluiten bij de marktontwikkelingen in internationale exportfinanciering. Flexibilisering van de *terms and conditions* is ook relevant met het oog op het verbeteren van het internationale gelijke speelveld, die in toenemende mate onder druk staat. In

Box 7.1 De Arrangement of OESO Consensus

De "Arrangement", ook wel de OESO-consensus genoemd, is een herenakkoord met afspraken over de voorwaarden waaronder publieke exportfinanciering wordt geboden. Het doel van de Arrangement is een eerlijk speelveld creëren waarbij concurrentie tussen exporteurs plaatsvindt op basis van kwaliteit en prijs van de geëxporteerde goederen en diensten in plaats van de meest gunstige financieringsvoorwaarden die de betreffende overheden bieden.

Om dit te realiseren kent de Arrangement afspraken over financiële voorwaarden van publieke exportfinanciering, zoals de maximale afbetalingstermijn (8.5 jaar voor hogere inkomenslanden en 10 jaar voor lagere inkomenslanden), terugbetaling (in gelijke delen in halfjaarlijkse termijnen), een verplichte aanbetaling (15%) en afspraken over de minimumrente en -premie (afhankelijk van o.a. de marktrente, de looptijd en risicoklasse van een land). Voor bepaalde sectoren bestaan afwijkende afspraken in zogenaamde 'sector understandings'. Dit geldt bv voor schepen, luchtvaart, kolencentrales en water- en klimaatprojecten.

Uniek aan de Arrangement zijn de afspraken die Participanten hebben gemaakt over het bieden transparantie op algemeen niveau én op het niveau van transacties. Door dit stelsel van 'notificaties' kunnen de Participanten van de Arrangement van elkaar volgen hoe zij een bepaalde transactie financieren als het bepaalde financieringsvoorwaarden biedt.

De OESO voert het secretariaat van de Arrangement, hoewel het officieel geen OESO instrument is. Het is een herenakkoord tussen een aantal landen, de zogenaamde 'Participanten'.¹ De EU is lid namens de Europese landen. Dit betekent dat de Europese landen eerst onderling overeenstemming moeten bereiken voor zij een standpunt inbrengen bij de Participanten van de Arrangement. Voor de afstemming en coördinatie tussen lidstaten en de Europese Commissie bestaat de Raadswerkgroep voor exportkrediet in Brussel.

De Europese Unie is de enige Participant die de Arrangement in haar wetgeving heeft opgenomen. Dus hoewel het een herenakkoord betreft, zijn de afspraken voor de Europese lidstaten ook wet. Aanpassingen in de Arrangement moeten dan ook een procedure voor wetwijziging doorlopen bij de Raad van de Europese Unie. Hoewel de Arrangement voor de overige participanten een herenakkoord is, biedt het wel een zogenaamde 'Safe Haven' onder de WTO. In de ASCM (*Agreement on subsidies and countervailing measures*) is bepaald dat publieke exportfinanciering die aan de regels van de Arrangement voldoet niet als verboden export subsidie beschouwd wordt. Daarnaast is bepaald dat de premies op langere termijn voldoende moeten zijn om de kosten en verliezen te dekken, wat ook uitgangspunt van de Arrangement is.

Hoewel de afspraken in de loop van de tijd op onderdelen zijn aangepast en uitgebreid, hebben er sinds het ontstaan in 1978 geen grote aanpassingen plaatsgevonden. De wereld is ondertussen wel aanzienlijk veranderd. Ook vindt steeds meer financiering buiten de Arrangement plaats, door niet-participanten zoals China of door alternatieve financieringsmethoden van Participanten. Nederland pleit daarom voor meer flexibilisering in de financiële voorwaarden – waarbij de risico's geprijsd worden – en voor een uitbreiding van de reikwijdte van de Arrangement om uitholling te voorkomen.

2020 is het werkprogramma voor modernisering vastgesteld en zijn de eerste discussies van start gegaan¹⁷.

¹⁷ Een concreet voorstel hiervan is het ontwikkelen van een *holistic pricing regime* waarmee het mogelijk wordt om flexibeler met de financiële voorwaarden in de Arrangement om te gaan door de risico's daarvan te beprijsen.

In november hebben de participanten, ook een akkoord bereikt over de verruiming van de bepalingen over lokale kosten. Nederland heeft in deze discussie het voortouw genomen. De verruiming is belangrijk voor Nederlandse exporteurs met projecten waarbij veel lokale kosten gemaakt worden. Omdat de Arrangement in een EU-verordening is opgenomen, wordt het besluit voor wijziging genomen door de Council of Ministers. Deze procedure neemt enige tijd in beslag. De wijziging is ondertussen op 20 april 2021 effectief geworden.

7.4 Raadswerkgroep Exportkrediet

De besluitvorming over de internationale inzet van de EU (bijvoorbeeld voor de modernisering van de Arrangement) wordt voorbereid in de Brusselse Raadswerkgroep voor Exportkrediet. Ook stemmen Europese landen hier hun beleid met elkaar af. In 2020 heeft Nederland zich met onder andere Frankrijk, Zweden en Denemarken hardgemaakt om vergroening hoger op de agenda te krijgen. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een werkgroep klimaat die in 2021 van start is gegaan. Hier worden voorstellen van de EU voor de OESO gremia voorbereid. Ook heeft Nederland het nieuwe Groenlabel van ADSB gepresenteerd.

Verder is er onder meer op aandringen van Nederland een discussie gestart over de noodzaak om een Europese strategie voor publieke exportfinanciering op te stellen. Experts in publieke exportfinanciering hadden hiertoe ook opgeroepen in de *White Paper on Public Export Finance: Take action or Fall behind* die in juli 2020 verscheen.¹⁸ Deze aanbeveling is ondertussen opgenomen in de communicatie over de Trade Policy Review van de Europese Commissie en zal de komende tijd verder verkend worden.

---

¹⁸ EXFI lab [White paper on public Export Finance](#): take action or fall behind

8 Begrippenlijst Monitor 2020

Arrangement: 'Arrangement on Officially supported export credits' (Consensus) is een gentlemen's agreement tussen een aantal OESO-lidstaten met betrekking tot regels over "officially supported export credits". Tot stand gekomen in de OESO onder de verantwoordelijkheid van het Trade Directorate (de "Arrangement")

Club van Parijs: Informele overlegstructuur van een groep van crediteurlanden, die als doel heeft om gecoördineerd houdbare oplossingen te vinden voor betalingsproblemen van debiteurlanden om daarmee de kans op een zo'n groot mogelijke incasso voor de crediteurlanden te vergroten.

Contragarantie: Een onherroepelijke en onvoorwaardelijke verbintenis van de verzekeraar aan de garantie stellende bank om binnen 10 dagen nadat de garantie is aangesproken de bank te vergoeden voor de uitbetaalde garantiebedragen ongeacht of er sprake is van terechte of onterechte opvraging. Indien het fabricatie- en kredietrisico van onderliggend exportcontract niet wordt verzekerd wordt het product 'Zelfstandige Contragarantie' genoemd.

Debiteur: De partij met wie Verzekerde een (Lenings)overeenkomst heeft gesloten.

Dekkingsadvies (DA): Dit een verzekeringstechnische beoordeling van een transactie, waarbij in – tegenstelling tot een dekkingstoezegging – er geen verplichting voor de Staat geldt om verzekering af te geven. Het document is voor alle betrokken partijen juridisch niet bindend.

Dekkingstoezegging (DT): Een verplichting van de Staat om verzekering af te geven (onder de genoemde voorwaarden). De aspirant-verzekerde is ook verplicht om de polis af te nemen (conform artikel 4 in de DT). Het betreft dus een wederzijdse verplichting.

Eigen risico: Het ongedekte deel van het verzekerde (lenings)bedrag.

ekv: Exportkredietverzekeringsfaciliteit

Externe credit rating: De kredietwaardigheid van een bedrijf beoordeeld door een extern ratingsbureau (S&P, Moody's en Fitch) en weergegeven in een lettercombinatie, variërend van AAA tot CCC.

Fabricatierisico: Het risico geen compensatie te verkrijgen voor de kosten, gemaakt ten behoeve van de totstandkoming en uitvoering van de exportovereenkomst, voor zover de goederen en/of diensten niet aan Debiteur worden geleverd.

Fabricatieschade: Schadevergoeding voor kosten gemaakt ten behoeve van de totstandkoming en uitvoering van de exportovereenkomst voor zover de goederen en/of diensten niet aan de debiteur zijn geleverd, als gevolg van stopzetting van de uitvoering van de overeenkomst met goedkeuring of op aanwijzing van de verzekeraar.

Garantieverzekering: Verzekering van de exporteur tegen het onterecht opvragen van een in zijn opdracht gestelde garantie door de begunstigde van de garantie of diens bank. Indien tegelijkertijd het fabricatie- en kredietrisico van onderliggend exportcontract wordt verzekerd wordt de garantieverzekering ook 'aanvullende dekking' genoemd. Zonder dekking van het fabricatie- en kredietrisico van onderliggend exportcontract wordt het product 'zelfstandige garantiedekking' genoemd.

Gedekt percentage: Het deel van het verzekerde contract- of leningsbedrag dat zal worden uitgekeerd indien debiteur niet of niet geheel aan zijn betalingsverplichtingen voldoet.

IFC Performance Standards: Inhoudelijke richtlijnen van de International Finance Corporation (IFC), onderdeel van de Wereldbank, die gebruikt worden om projecten te kunnen beoordelen op milieu- en sociale aspecten.

Kasstelsel: Administratie op basis van de ontvangsten en uitgaven, waarbij het moment van de kasstroom bepalend is voor aan welke periode de ontvangst/uitgaven wordt toegerekend. De periode waarop de transactie betrekking heeft, is niet relevant.

Kredietrisico: Het risico geen betaling te ontvangen voor Verzekerde Vorderingen, voor zover de goederen/en of diensten aan debiteur zijn geleverd.

Kostendekkendheid: Wanneer de premies voldoende zijn om de netto schade (uitgekeerde schade minus provenuen) en uitvoeringskosten over een lange termijn te kunnen dekken. De 'lange termijn' is niet gedefinieerd.

Kredietschade: Schadevergoeding voor vorderingen op de debiteur, die zijn ontstaan na levering van de goederen en/of diensten, en die niet zijn betaald als gevolg van een gedekte schadeoorzaak.

Kredietrisico: Het risico om geen betaling te ontvangen voor Verzekerde Vorderingen.

Landenrisico: Het risico op non-betaling van een publieke koper en/of het risico op een non-betaling van een private koper door een oorzaak buiten diens invloedssfeer in het land van de debiteur.

Lokale kosten: Kosten voor goederen/diensten in het land van de afnemer die onderdeel uitmaken van het exportcontract of die nodig zijn om het betreffende project te voltooien.

Midden- en kleinbedrijf (mkb): Bedrijf, of de groep waar het bedrijf deel van uitmaakt, met een maximaal aantal werknemers van 250 en met een maximale omzet van EUR 50 miljoen óf een balanstotaal van minder dan EUR 43 miljoen

Multilaterale instelling: Een financiële instelling met meer dan twee staten als aandeelhouder, doorgaans met een mandaat dat voorziet in een ontwikkelingsdoelstelling bij het aangaan van financiële verplichtingen.

Maximum Schadevergoeding (MS): Indien een MS (een bedrag in valuta) in de polis wordt opgenomen betekent dit dat er in geval van schade 'nooit meer' dan het betreffende bedrag zal worden uitgekeerd.

Nationaal bestanddeel: Het verschil tussen de contractprijs en de prijs van de uit het buitenland afkomstige goederen en diensten. Ook goederen en diensten afkomstig van buitenlandse maatschappijen, die tot dezelfde groep als verzekerde behoren, worden beschouwd als nationaal bestanddeel, mits de moeder van deze maatschappijen in Nederland is gevestigd.

Projectfinanciering (PF): Financieringsvorm waarbij de financiering voor een project wordt verstrekt aan een Special Purpose Vehicle (SPV) op basis van de verwachte kasstromen uit de projectexploitatie.

Regres: Het verhalen van schade op de exporteur. Het gaat hierbij om schade die de Staat aan een derde partij, meestal een bank, hebben moeten uitkeren nadat de debiteur/koper (a) de lening of wissel niet (terug)betaalt of (b) de garantie opeist.

Aangescherpt regres: Vorm van regres op exporteur die wordt gebruikt bij contragaranties, waarbij na uitbetaling aan de bank een regresvordering op exporteur ontstaat zonder dat ADSB/Staat hoeft te bewijzen dat de betreffende garantie terecht is opgevraagd door de begunstigde.

Regresobligo: (Het gedeelte van) de maximale schadevergoeding op een bankproduct, dat kan resulteren in een vordering van de Staat op de exporteur.

Reputatierisico: Het risico op negatieve publiciteit als gevolg van betrokkenheid (of vermeende betrokkenheid) van de Nederlandse staat bij activiteiten, die niet in overeenstemming zijn met geldende wetten of anderszins gevoelig liggen in het politieke of publieke debat.

Werkkapitaaldekking: Verzekering van de door de financier verstrekte werkkapitaalfaciliteit ten behoeve van de exportovereenkomst voor kapitaalgoederentransacties of uitvoering van werken en/of (aanverwante) diensten in het buitenland. Handelshuizen komen dus niet in aanmerking voor dekking van eventuele werkkapitaalfaciliteiten. Deze dekking kan aanvullend verstrekt worden aan een verzekering van betalingsrisico's uit hoofde van de onderliggende exporttransactie, of los hiervan (zelfstandige werkkapitaaldekking).